

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Мистецтво як естетичний феномен

Освітній ступінь	Магістр
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»

Курс	1
Семестр	1,2

Статус	Обов'язкова
--------	-------------

ECTS	4
Годин	120
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	52

Форма контролю	екзамен
----------------	---------

Інформація про викладача

ПІБ	Андрущенко Тетяна Іванівна докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри гуманітарних наук Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, заслужена працівниця культури України.
e-mail	gerasimenko.tanya22@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Предмет «Мистецтво як естетичний феномен» є невід'ємною теоретичною складовою мистецько-філософської підготовки фахівця у сфері музичного мистецтва, базовою філософською дисципліною для магістрів всіх напрямків академічної підготовки. Вона сприяє формуванню цілісного світогляду майбутнього фахівця, формує наукові основи естетичного сприйняття дійсності, розуміння та активного творення мистецького процесу, осмислення суспільної ролі музики в сучасній культурі та творчого підходу до власної професійної діяльності. Дисципліна «Мистецтво як естетичний феномен» покликана навчити магістра розуміти мистецтво як форму суспільної свідомості та практичну діяльність людини у тріаді митець - мистецький твір – реципієнт, а естетичну проблематику як важливий теоретико-практичний вияв духовності людини.

Мета курсу – розглянути мистецтво як об'єкт філософської рефлексії, дослідити і реконструювати мистецький процес через його невід'ємні складові: митець - мистецький твір – реципієнт.

Завдання курсу – залучити магістрів до творчих науково-теоретичних дискусій з питань філософії мистецтва і ролі митця у формуванні сучасного культурно – мистецького простору та прищепити їм уміння орієнтуватися в складних філософсько-мистецьких проблемах.

Магістри повинні знати:

- Світоглядну сутність основних етапів розвитку філософії мистецтва як складової двопредметної науки «Естетика»;
- Базові поняття курсу «Мистецтво як естетичний феномен»;

- генезу становлення філософської думки у вивченні феномену митця;
- структурні складові мистецького твору як діалектичну взаємодію форми і змісту;
- основні етапи формування філософського осмислення ролі реципієнта у мистецькому процесі.

*Магістри повинні **вміти**:*

- аналізувати мистецтво як форму суспільної свідомості і духовно-практичної діяльності;
- виявити сучасне розуміння морфології, семантики, головних понять, і категорій класичної та пост класичної філософії мистецтва;
- охарактеризувати закономірності розвитку мистецького процесу та його складових;
- узагальнювати матеріал курсу та робити висновки щодо особливостей універсалу митця, проблем сучасного мистецького ринку та місця молодого музиканта у ньому;
- використовувати набуті навички та вміння у подальшій професійній діяльності, формуванні власної філософсько-мистецької культури та кар'єри.

Методика викладання передбачає читання лекцій, проведення семінарських занять, індивідуальну самостійну роботу магістрів.

Під час вивчення курсу планується написання контрольного тесту, підсумкових рефератів, захист яких виноситься на екзамени.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Viber та Google Classroom, Google Meet). Під час навчання використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, технічні аудіо та відео обладнання тощо.

Основні педагогічні принципи, що допомагають у досягненні максимального ефекту в навчанні та самостійній роботі магістрів:

1. Організація подачі навчального матеріалу крізь призму формування майбутньої професійної діяльності магістра.
2. Створення у навчальному процесі атмосфери творчої свободи та креативного інтелектуального пошуку.
3. Застосування у навчальному процесі сучасних технічних засобів, аудіо-, відео-матеріалів та відвідування культурно-мистецьких закладів.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.

СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

Програмні результати навчання

ПНР 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПНР 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПНР 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Перелік тем

Тема 1. Предмет курсу «Мистецтво як естетичний феномен».

Семінар 1. Мистецтво в системі художньої культури

Тема 2. Морфологія та видова специфіка мистецтва.

Семінар 2. Семантика мистецтва. Стиль як духовний почерк епохи.

Тема 3. Художній образ як форма мислення у мистецтві. Форма і зміст.

Семінар 3. Аналіз мистецького твору крізь призму художнього образу.

Тема 4. Філософська рецепція художника та мистецький процес.

Семінар 4. Митець у технотронному світі.

Тема 5. Геній і талант у мистецтві.

Семінар 5. Обдарованість та шляхи її розвитку в житті та мистецтві.

Тема 6. Реципієнт як суб'єкт мистецького процесу.

Семінар 6. Реципієнт у музичному мистецтві

Тема 7. Стильова палітра мистецтва XX-XXI ст. та проблема вибору для реципієнта.

Семінар 7. Український мистецький ринок в контексті світової та національної культури.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, диспут, презентація, з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій, творчі есе, літературні та музичні інтерпретації, тематичні реферати.

Навчальні ресурси

Необхідна інформація до навчальної дисципліни надсилаються у відповідну групу «Дистанційне навчання»: <https://knmau.com.ua/virtualnij-tur/>.

Методи контролю

Загальний підсумковий контроль полягає у підведенні підсумків виконання усіх практичних завдань, що виконувалися протягом семестру, усуненням прогалин у засвоєнні окремих питань курсу та вирішенням питання про готовність кожного магістра до іспиту в кінці II семестру.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10

3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Підсумкова контрольна робота	10
6.	Екзамен	40
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості магістрів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь магістрів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

А (90-100 балів) – відповідь студента, яка виявляє бездоганні знання з естетичних проблем; функцій та принципів естетики; стану наукових естетичних досліджень. Враховується також виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

В (82–89 балів) – заслуговує відповідь студента на поставлені питання, що допускає певні неточності стосовно концептуальних аспектів теоретичних. Враховується також виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

С (74–81 балів) – заслуговує відповідь студента на всі поставлені питання з неточностями, помилками, неповнотою аргументації щодо історико-теоретичних концептуальних аспектів, стану теоретичних досліджень. При цьому також враховується виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Мистецтво як естетичний феномен».

Д (64–73 балів) – заслуговує відповідь, в якій допущені грубі помилки, незнання навчального матеріалу в межах програми навчального курсу; при цьому також враховується виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Мистецтво як естетичний феномен».

Е (60–63 балів) – заслуговує відповідь з дисципліни «Мистецтво як естетичний феномен» на поставлені питання, які не демонструють розуміння суті теоретичних питань внаслідок невідвідування лекційних і практичних занять та несистематичного виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни.

FX (35–59 балів) – виставляється студентові, який не продемонстрував належного рівня знань навчального матеріалу в межах програми курсу «Мистецтво як естетичний феномен»; припустився грубих змістовних помилок, які свідчать про відсутність відповідних знань або їх поверховість; не виконав жодного самостійного та індивідуального завдання, передбаченого навчальною програмою; не вміє узагальнювати та аргументувати власну думку з теоретичних основ навчальної дисципліни. Студент може бути допущений до повторного складання іспиту.

F (1–34 балів) – виставляється студентові, який не орієнтується в теоретичних питаннях навчального матеріалу в межах програми курсу; не виконав жодного самостійного завдання, передбаченого навчальною програмою; не відвідав жодного лекційного заняття, а тому обов'язково зобов'язаний повторно прослухати та вивчити навчальну дисципліну «Мистецтво як естетичний феномен».

Рекомендована література

1. Естетика: навчальний посібник для гуманітарних спеціальностей / Л.М. Газнюк, С.В. Могильова, Н.О. М'яснікова, Н.М. Салтан. К.: Кондор, 2011. 124 с.
2. Естетика: навчальний посібник для педагогів / під ред. Т.І. Андрущенко. К.: Вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 594 с.
3. Естетика: Підручник / Л.Т.Левчук, В.І.Панченко, О.І.Оніщенко, Д.Ю.Кучерюк,; За заг.ред. Л.Т.Левчук. К.: Центр учбової літератури, 2010. – 520 с.
4. Естетика: посіб. для підгот. до іспитів / Л.М. Дубчак, П.С. Прибутко. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. – 124 с.
5. Естетична освіта педагога: колективна монографія / [Андрущенко Т.І., Грицаєнко П.М., Дорога А.Є. та ін.] за ред. Андрущенко Т.І. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 174 с.
6. Мовчан В.С. Естетика: Навчальний посібник. К.: Знання, 2011. 527 с.
7. Андрущенко Т. Феномен естетичного. К.: Знання України, 2007. 270 с.
8. Андрущенко Т.І., Дробот І.І., Легенький Ю.Г. Дизайн. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 703 с.

Допоміжна література

1. Адорно Т. Теорія естетики. К., 2002
2. Арістотель. Поетика. К., 1967.
3. Бичко А. К. Леся Українка (Світоглядно-філософський погляд). К, 2000.
4. Білодід Ю.М., Поліщук О.П. Основи дизайну. К.: Вид. ПАРАПАН, 2004. 240 с.
5. Бовсунівська Т. Історія української естетики першої половини ХІХ ст. К.: Вид. Дім Д.Бураго, 2001. 344 с.
6. Бондаревська І.А. Парадоксальність естетичного в українській культурі 17-18 століть. К.: Вид. ПАРАПАН, 2005. 308 с.
7. Буало Нікола. Мистецтво поетичне. К. : Мистецтво, 1967. 134 с
8. Булатов М.О. Естетика (Спостереження над її історією). К.: Стило, 2013.
9. Вернудіна І. В. Особливості понятійно-категоріального апарату теорії творчості в естетиці Івана Франка // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : зб. наук. праць. К, 2000.
10. Веселовська Ганна І. Театральні перехрестя Києва 1900-1910-х рр. (Київський театральний модернізм)/ Державний центр театального мистецтва ім. Леся Курбаса. К., 2006.
11. Вінкельман Й. Й. Про художній ідеал прекрасного. К., 1990.
12. Дідро Д. Парадокс про актора. К., 1981.
13. Дорога. Є. Проблема традиції: історія і сучасний стан // Наук. зап.: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: зб. наук. праць. К., 2000.
14. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Вінквіста Ч. та Тейлора В. К.:Основи,2003.
15. Жукова Н.А. Елітарність як компонент культуротворення: досвід неklasичної естетики. К.: Вид. ПАРАПАН, 2010. 244 с.
16. Іммануїл Кант Естетика. Львів, 2007.
17. Камю А. Міф про Сізіфа - http://portfel.info/dir/k/kamju_alber/mif_pro_sizifa/246-1-0-680
18. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015.
19. Кучерюк А. Ю. Культура слов'ян. Україна в контексті культурно- історичних доль слов'янства // Історія світової культури : Культурні регіони. К., 2000.
20. Левчук Л. Т. Українська естетика ХХ століття в іменах : Гнат Хоткевич // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. К., 2003.
21. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття: Навч. посібник. К.: Либідь, 1997. 224 с.

22. Левчук Л.Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика: Навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 255 с.
23. Левчук Л.Т. Українська естетика: традиції та сучасний стан. Черкаси: „Маклаут”, 2011. 340 с.
24. Лессінг Г.-Е. Лаокоон. Київ, «Мистецтво», 1968 288 с.
25. Маламура О. О. Оскар Уайльд: «естетизм» в контексті романтичного проекту // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності/ Зб. наук, праць (альманах). К., 2000.
26. Михайленко В. Є, Яковлев М. І. Основи композиції: геометричні аспекти художнього формотворення. К., 2004.
27. Оніщенко О. І. Художня творчість у контексті гуманітарного знання. К., 2001.
28. Павличко С. Д. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 1999.
29. Павлова О. Онтологічний статус естетичного досвіду. К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. 262 с.
30. Панченко В. І. Мистецтво в контексті культури. К., 1998.
31. Поліщук О.П. Художнє мислення. К.: Вид. ПАРАПАН, 2007. 208 с.
32. Попович М. В. Світогляд стародавніх слов'ян. К., 1985.
33. Роменець В. А. Психологія творчості. К., 2001.
34. Татаркевич В. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естет. переживання. К.: Юніверс, 2001.
35. Український авангард (перша третина ХХ століття): метод. рек.: для студ. іст. ф-ту / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Оксана Олександрівна Сморгевська (упоряд.) К.: Знання України, 2008.
36. Український авангард 1910—1930 рр. Київ. Мистецтво. 1996.
37. Український художній авангард: підруч. бібліогр. до теми :бібліогр. покажч. / Головне управління культури і мистецтв Київської міської держ. адміністрації; Публічна бібліотека ім. Лесі Українки. Відділ мистецтв / Л.С. Криворучко (уклад.), М.Г. Іванова (уклад.). К.: 2008.
38. Федій Ольга. Естетичне виховання першокласників засобами української народної дитячої пісні: методичні рекомендації. Полтава, 1995. 32 с.
39. Франко І. Із секретів поетичної творчості. // Збір. тв.: в 50 т. К., 1981. Т. 31 С. 77- 118
40. Шіллер Ф. Естетика. К.: Мистецтво, 1974.

Інформаційні ресурси

<http://nbuv.gov.ua/node/554> - Пошук у електронному каталозі Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського

<http://www.npu-etestet.com.ua/> - Кафедра етики та естетики НПУ ім.М.П. Драгоманова

<https://www.facebook.com/etestet.npu.edu.ua/> - Кафедра етики та естетики НПУ ім. М.П. Драгоманова

<http://filosof.com.ua/about.htm> - Інститут філософії ім.Г.С.Сковороди

<http://philpapers.org/browse/aesthetics/> - Бібліографія з естетики